

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि, वन (फरेष्ट रिसर्च समूह), इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।

भाग १ - लिखित परीक्षा

भाग २ - अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क : २००

पूर्णाङ्क : ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

पत्र	विषय	खण्ड	प्रश्न संख्या	अङ्क भार	परीक्षा प्रणाली	समय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क
प्रथम	प्रशासन र व्यवस्थापन र सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	(क) प्रशासन र व्यवस्थापन	१०	१०×५=५०	छोटो छोटो उत्तर	१.३० घण्टा	५०	४०
		(ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	५	५×१०=५०	लामो उत्तर	१.३० घण्टा	५०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय		४	४×१५=६०	विश्लेषणात्मक समीक्षा	३ घण्टा	१००	४०
			२	२×२०=४०	विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक उत्तर			

- माथि उल्लिखित सबै सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहहरूको पाठ्यक्रमको प्रथम पत्र खण्ड (क) को विषयवस्तु एउटै हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लिखित परीक्षा सेवागत रूपमा अर्थात् एउटा सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहका लागि संयुक्त रूपमा एउटै प्रश्नपत्रबाट एकैदिन वा छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्ने छ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) को परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ । यसैगरी द्वितीय पत्रको परीक्षा पनि समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- यथासम्भव प्रश्नहरू नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छन् ।
- समस्या समाधानको उत्तर आवश्यकता अनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ ।
(क) पहिलो भागमा समस्याको पहिचान ।
(ख) दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम ।
(ग) तेस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि सुझाव ।
(घ) चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ठोस तरिका ।
- यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- पाठ्यक्रम लागु मिति २०६०/ ३ / १३ गते
- प्रथम पत्र खण्ड (क) परिमार्जन मिति २०६४ । ६ । १७ गते

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि, वन (फरेष्ट रिसर्च समूह), इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र खण्ड (क) प्रशासन र व्यवस्थापन

अङ्क - ५०

१. राज्य र सरकार
 - १.१ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
 - १.२ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
 - १.३ नेपालको वर्तमान संविधान
२. सार्वजनिक प्रशासन
 - २.१ सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा
 - २.२ कर्मचारी प्रशासनका आधारभूत पक्षहरू
 - २.३ आर्थिक प्रशासन- बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
३. व्यवस्थापन
 - ३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा
 - ३.२ व्यवस्थापनमा नेतृत्व, उत्प्रेरणा, नियन्त्रण र समन्वयको महत्व
 - ३.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली
४. विकासका आयामहरू
 - ४.१ विकास प्रशासनको अवधारणा
 - ४.२ विकासमा जनसहभागिता
 - ४.३ आवधिक योजना
 - ४.४ दिगो विकास
 - ४.५ विकेन्द्रीकरण
 - ४.६ गरीबी निवारण
 - ४.७ सुशासन
 - ४.८ विकासमा गैरसरकारी संस्थाको भूमिका
 - ४.९ जनसंख्या र बसाँईसराई
५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार
 - ५.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
 - ५.२ कानुनी राज्य
 - ५.३ मानव अधिकार
 - ५.४ लैंगिक सवाल (Gender Issues)
 - ५.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
 - ५.६ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व
६. नेपाली समाज र यस्को बनोट
 - ६.१ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरूको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
 - ६.२ आदिवासी, जनजाती, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरूको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरू, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरू

९ समाप्त ९

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि, वन (फरेष्ट रिसर्च समूह), इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र खण्ड (ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय

अंक:- ५०

ऐन, नियम र नीतिहरु

१. निजामती सेवा ऐन, २०४९ र निजामती सेवा नियमावली, २०५०
२. नेपाल वन सेवा (गठन,समूह तथा श्रेणी) विभाजन र नियुक्ति नियमहरु, २०५१
३. वन ऐन, २०४९
४. वन नियमावली, २०५१
५. नेपाल प्रकृति संरक्षण कोष ऐन, २०३९
६. नेपाल प्रकृति संरक्षण कोष नियमावली, २०४१
७. राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्य जन्तु संरक्षण ऐन, २०२९
८. राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण नियमावली, २०३०
९. हिमाली राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०३६
१०. वन्य जन्तु आरक्ष नियमावली, २०३४
११. वातावरण संरक्षण ऐन, २०५३
१२. वातावरण, संरक्षण नियमावली, २०५४
१३. निजी वन जंगल संरक्षण ऐन, २०१३
१४. जलचर संरक्षण ऐन, २०१६
१५. भू-तथा जलाधार संरक्षण ऐन, २०३९
१६. Forestry Sector Master Plan 1998
१७. Nepal Biodiversity Implement Plan
१८. Nepal Biodiversity Strategy (2002)

सेवा समूह सँग संबद्ध विषयहरु

१. वन क्षेत्रको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन निर्देशिका (२०५२)
२. चालु पंच वर्षिय योजना
३. वन व्यवस्थापनमा महिला सहभागिता र वन पैदावरको दिगो कार्यक्रम
४. नेपालमा वन नर्सरी, प्राकृतीक वन र बृक्षारोपण वन व्यवस्थापनको क्षेत्रमा भएका अनुकरणीय अनुसन्धानका पक्षहरु
५. वन संरक्षणमा आय आर्जनको नीतिहरु
६. जैविक विविधता सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनहरु र यिनको प्रभाव एवं महत्व
७. वन र अनुसन्धानमा अन्तर्राष्ट्रिय र सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरुको भूमिका
८. वन तथा भू- संरक्षण मन्त्रालयको सांगठनिक ढाँचाको विश्लेषण तथा सुधारका सम्भावना
९. वन अनुसन्धानका क्षेत्रमा देखा परेका समसामयीक समस्या, चुनौती र सुधारका सम्भावना
१०. National Environmental Impact Assessment (EIA) Guideline (1993)
११. Forest Resources and Statistics of Nepal

लोक सेवा आयोग
नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि, वन (फरेष्ट रिसर्च समूह), इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका
सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

Model Questions

1st part – Service oriented general subject – Long Answer – 5 X 10 = 50

- 1 There is no Plant Resources Act in Nepal. So as a civil servant, how would you perceive your status, role and responsibility according to Forest service act and law, 2051? 10
- 2 Ministry of Forests and Soil Conservation has published “Biodiversity Strategy, 2002. Discuss the conservation policies taken into consideration by this plan for the development of plant diversity. 10
- 3 Discuss critically the merits and demerits of legal aspects on sustainable use, trade and transit of NTFPs (2061) for socio-economic growth of the Nepalese society. 10
- 4 What do you understand by “*sui generis*”. Explain how claiming rights by this system of protection can benefit Nepal over its genetic resources. 10
- 5 Discuss about International Botanical Congress, its impact and role in research, and development on the Nepalese floral diversity. 10